

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 br.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja petikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Jugoslovansko bojišče.

Srbske čete so že na vseh treh krajih, kjer so šle čez mejo, dosegle znamenite vspehe. Prvi oddelek, večidel prostovoljci, je pod generalom Alimpičem vzel vse vtrjene kraje in višave krog Belina in, kakor se glase najnovejša poročila, je tudi ta trdnjava podala se Srbom. Vjete Turke so poslali na Srbsko, kjer bodo internirani.

Druga armada pod poveljstvom generala Černajeva je vzela Turkom vse pozicije okoli Niša, veliko topov, pušek, streljiva in živeža ter se pomika dalje v Bosnijo proti Pirotu; tudi vtrjeni kraj Ak-Palanka je že v njenih rokah, Turki se umikajo.

Tretja armada, prostovoljci in redni vojaki, je imela ob reki Timoku hud boj s Turki, kateri so bili prodrli čez mejo in mahnil na srbsko trdnjavo Zajčar. General Lješanin pa jih je zagrabil in po hudem boji, v katerem se je posebno srbska artilerija skazala boljše od turške, nazaj vrgel čez Timok. V drugem napadu so Turki z užigalnimi raketi zapalili vas veliki Izvor, a vse prizadevanje priti čez Timok bilo je zastonj, nasprotno pa so Srbi prodrli v Bačinske na turško zemljo in tako zabranili, da Turki Černajevu za hrbet ne pridejo. Po najnovejših poročilih je za hrbtom te turške armade vnel se punt, tedaj je v hudi zadregi. Poveljnik ji je Osman-paša.

Črnogorci so v številu okoli 30.000 mož prestopili mejo pri Grahovem. V Podgorici so zgrabili turško posadko in jo po kratki bitvi razpršili. Zdaj marširajo z albaneškimi četami in ustajniki vred po Hercegovini Srbom nasprot,

da bi se z njimi združili. Knez je ukazal nastopi trdnjavo Medun, ki stoji na majhnem griču ob Podgorici. Pri Kleku so postavili Turki zopet iz štirih ladij vojake na suho. Muktar-paša, iz Gačkega prognan po ustajnikih in Črnogorcih, se je iz Hercegovine z 18 batalijoni napotil Alimpiču naproti, kateri gre proti Serajevu. Na albanski meji je prevzel poveljstvo Črnogorcev bratranec kneza Petrovič. Pri njegovi četi so tudi Kučijanci, ki bivajo ob albanski meji. Te so Turki poslali Črnogorcem naproti, a obrnili so se proti Turkom in jih v kratkem boji potolkli, potem pa šli s Črnogorci. Pomenljivo je tudi, da se je ruski konzul Jonin z nekterimi Rusi podal k vojni črnogorski.

Turki iz vseh krajev vlečejo vojake skup, iz Carigrada je odšlo 10.000 mož sultanove straže na bojišče, kamor ima priti še 12.000 turških Arnavtov.

Bulgari so proglasili kneza Milana za svojega gospodarja. — Iz Bosnije so jeli zdaj tudi mohamedani prehajati na Avstrijsko, posebno od Rače.

Iz Levova se telegrafuje, da je 50.000 mož močna ruska četa prišla na mejo pri Luku in zasedla dva kolodvora.

To je skraćeno poročilo o stanju boja, katero se utegne vsak dan spremeniti.

Iz vsega tega pa je razvidno, da Srbi, ustajniki in Črnogorci na vseh krajih zmagujejo in da se Turkom slaba godi, ker se morajo umikati.

8. julij.

V življenju človeškem kakor tudi v življenju narodov in držav se nahajajo dnevi, ki

so odločilni za vse prihodnje čase. Tak odločilen dan je za Avstrijo 8. julij, ki je odmenjen shodu cesarja našega s carom ruskim v Zakopih (Reichstadt) na Českem. Od časov Napoleona I., silnega cesarja francoskega, naprej bili ste Avstrija in Rusija tesno zvezani, kar je bilo Avstriji v veliko korist, kakor se je zlasti pokazalo l. 1848, ko so ji Rusi pomagali krotiti puntarske Madjare. A vsled kratkovidne in nepremišljene politike državnikov avstrijskih o rusko-turški vojski so se te razmere bistveno spremenile. Naša vojska je tedaj zasedla Valahijo in tam ne le zapravila 500 milijonov goldinarjev narodnega posojila, ampak — kar je za državo avstrijsko imelo še veliko huje nasledke — zapravila je pri tisti priliki prijaznost mogočnega in Avstriji vsikdar zvestega Rusa.

Od tistihmal je morala Avstrija trpeti veliko hudih vdarcev; imela je dve nesrečni vojski in zgubila dve najbogatejši deželi. Previdnejši državniki so spredvideli, da je Avstriji zveza z Rusijo silno potrebna, če se hoče obvarovati novih nesreč; zlasti so bili o tem v najvišjih krogih prepričani in osebno posredovanje obeh vladarjev je največ pripomoglo, da se je v kljub najhujšim zaprekam in brezštevilnim sovražnim nakanom obvarovala prijaznost med državo našo in rusko. Če bi obveljale želje večine narodov avstrijskih, bi bilo nedanje prijateljstvo med Avstrijo in Rusijo že davnej ponovljeno in tako močno vtrjeno, da bi ga najsilnejša moč ne razrušila. A vsled sedanje vstave mora ta večina slovanska molčati in osodo Avstrije določujejo državniki velikonemški in madjarski, ki pa o zvezi z Rusijo nočejo nič vedeti. Prvi ji nasprotujejo iz sovraštva do Slovanov, katere bi radi v žlici

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

„Ha, ha!“ zasmije se divje Atila, „lep kres sem napravil svojim padlim junakom. Ha, lepa spomenica je postavljena dogodkom na katalonskem polju zgubljeni bitvi. Umakniti sem se moral tačas, a sedaj trepeta svet pred menoj; Rim bode plakal. Šiba božja sem, v imenu bogov pokorim puhle zapadne narode.“

Divje se smeje še dalje. Celó Irnak, ljubljene njegov, plašno beži izpred divjega očeta, beži ildiki v naročje, ki tik kralja opazuje prizor gorečega mesta. Žalost jej prešine srce, spominja se tekoče krvi, a spominja se krvi umorjenega lastnega očeta. Pogleda po strani Atilo, a v tem pogledu tiči sovraštvo in osveta. Mirno gleda kralj; valja se v razkošju osvete.

Tudi na zapadu je polje prazno; vsi Sarmatje in Skiti in drugi narodi so v Ogleju, zmiraj dalje in dalje potaplja se v velikan-

sko mesto, ropajo in požigajo iskaje zakladov in deklet. —

Pri zapadnih vratih je kup trupel. Tam okrog lazi ženska, spremlja jo mož. Polnoči je. Vse je tiho. Le kedaj pa kedaj stegne poginjajoč konj nogo, ali pa se čuje globok izdihljaj ranjencev. Vsacega mrtveca pogledate pazljivo ti osebi, dobro opazuje vsacega obraz pri bledem svitu male svetilnice.

„Vendar tu-le mora biti. Todi okrog se je bojeval“, dé možki.

„Iščiva, iščiva naglo“, dé črna gospa, „saj sem obljubila Digni, da bodem na-nj pazila, in če družega ne morem za-nj storiti, da izročim truplo njegovo materi zemlji, da ne bode v živež krokarjem.“

Iščeta dalje. A pri vsacem bližnjem sumu strese se gospa, skrije se za podrtijo v globoko tmino. Preiskujeja dalje, nagneta se že proti podrtiji, in tu leži na pol s trupli zakrit močan rimsk vojniki, s hrbtom na steno naslonjen, glava počiva na crknjenem konji, roka drži še zvestega tovariša, svetli meč, v svoji pesti.

„Posveti sem“, veli gospa odgrnivša črni

zavoj. V bledi luči pokaže se lep, plemenit, a malo postaran obraz; črne, žive, podvzete oči svetijo se iz suhljatega obraza.

„Bo li ta?“ vpraša gospa.

„Ah, da!“ odgovori možki, „poznam oklep.“

Obrise mu prah raz čela, odklene čelado.

A da, Marij je, toda mrtev. „Ubožec! Tako mlad in že je moral svet zapustiti. A mučeniško krono je dosegel. Primi ga! Ah čakaj, pusti, vidiš, globok izdihljaj iz prs se čuje. Nesiva ga v podrtijo!“

Rekši odneseta ga v razvaljeno hišo. Počasi, počasi vlija gospa neko tekočino v Marijeva usta. Oddihati se začne Marij, odpre oči, pogleda, a zopet zamaži.

„Ni, ni v nevarnosti, le slaboten je, preveč krvi je izgubil. Vidiš, tu v prsih je rana, a globoka ni“, govori gospa pregledovaje ga, „glej, tu spet druga, tu tretja. Bože, kot oroslan se je moral bít. Revež, v bojnem hrupu menda še ni vedel, da je ranjen. Dokler ni preveč krvi zgubil, se je bojeval, potem še le brž da ne se je zgrudil.“

„Konj mu je ubit“, dé strežaj, „brž da ne ž njim je padel, in pod njim zgubil zavest.“

vode vtopili, drugi pa še vedno ne morejo pozabiti, da jim je l. 1848 Rusija štrečno zmešala in jih vkrotila. V svoji trmoglavosti se hočejo nad Rusijo maščevati in v Avstriji na vso moč pospešujejo protirusko politiko. O berlinskih konferencah se je sicer pisarilo, da so tri cesarske vlade sklenile zvezo in se dogovorile o zadevah na Turškem, a ne dolgo potem se je pokazalo, da porazumljenje med Avstrijo in Rusijo ni odkritosrčno in trdno, ampak le piškavo in prisiljeno, in listi madjarski, zlasti kar jih je z vnanjim ministerstvom v zvezi, so naenkrat jeli hujskati proti Rusiji.

To je med Rusi vzbudilo veliko nevoljo in komaj pričeta prijaznost se je žugala zopet razrušiti. To spoznavši so najvišji krogi, kakor že prej večkrat, sklenili sami popraviti, kar so drugi zaorali in nadvojvoda Albrecht, ki je brez dvombe eden najveljavnejših državnikov in najslavnejših vojskovodjev ter ob enem prijatelj Rusije in zavetnik Slovanov avstrijskih, je nenadoma popotoval v Belgijo in pri tej priliki obiskal tudi ruskega cara in z njim dolgo konferiral. Že takrat se je govorilo, da glavni namen nadvojvodovega popotovanja ni obisk Belgije, ampak shod z ruskim carom, zdaj pa tudi ruski „Staatsanzeiger“ naravnost piše, da ne vé, zakaj da bi bil nadvojvoda obiskal svojega prijatelja cara, če ne zato, da na novo vstanovi slogo in najprijaznejše razmere med državama. „Pa naj si že bo, kakor hoče, piše omenjeni list dalje, Avstrija mora vsled politične in narodopisne svoje lege sprevideti, da Rusija je njena naravna prijateljica. Ta prijaznost pa se zamore le tedaj prav vkoreniniti, če se Avstrija Rusiji na iztoku pokaže prijazno in če Slovanom ostane pravična. Ko to pišemo, pričakuje se v Zakopih shod cesarja Frančiška Jožefa z našim vladarjem, in tolažljivo upanje nas navdaja, da bosta vladarja vse obrnila na to, da se vojska, ki sedaj razsaja na Balkanskem, omeji le na tamošnje dežele, in da se vničijo častilakomne želje drugih držav. Kar se Rusije tiče, bomo svojim obljubam zvesti in toliko časa mirni ostali, dokler se ne bodo žalile naše koristi in dokler nas ne pripravijo k vojski, ktere se pa potem ne bomo vstrašili, če jo sedaj tudi odbijamo.“

Tudi Slovani avstrijski, ki so že dejansko pokazali, da jim je obstanek in sreča Avstrije

pri srcu, nič gorečnejše ne želé, kakor trdno slogo in odkritosrčno prijateljstvo med Avstrijo in Rusijo, in v tem oziru največe zaupanje stavijo v modrost in previdnost vladarjevo, ki bo gotovo tudi zdaj, kakor že večkrat, srečno odvrnil zadrege, ki Avstriji proté. Shod vladarjev v Zakopih je tedaj silne važnosti in bode odločil ne le prihodnost države naše, ampak tudi prihodnost drugih dežel.

Razmere med vlado našo in rusko, kakor omenja dunajski dopisnik „Politike“, so namreč postale take, da bomo v enem mesecu z Rusijo imeli ali odbojno in udarno zavezo ali pa vojsko. Nemčija in Rusija ste se očitno vstopili na stran kneza srbskega, kteremu sta konzula nemški in ruski podavšemu se na boj izrekla željo, da bi se kot zmagovalec vrnil iz vojske. Avstrijska vlada pa svojemu konzulu ni le ne ukazala, da naj pozdravi kneza Milana, ampak ga je v svojih listih začela še očitno napadati in grajati. Enake članke kakor „Laib. Tagblatt“ v št. 150, kojega smo omenili že zadnjič, imeli so vsi uradni časniki, ki so vsi brez izjeme po raznih napevih peli pesem, da Avstrija na svoji meji ne sme trpeti nobenega Piemonta in tudi ne bode trpela, da bi se napravljale nove jugo-slovanske države. Če bi tedaj Srbi proti Turkom zmagali, jih bode Avstrija siloma branila polastiti se pridobljenih dežel, kar se hoče reči, da Andrassy hoče biti zavetnik trohljeni Turčiji. Ker pa Rusija in Nemčija očitno podpirate Srbijo, bi tako ravnanje Avstrije dalo povod vojski med Avstrijo in Rusijo.

To tudi državniki avstrijski čutijo, zato pa že delajo priprave za vojsko, ki se ne dado več prikrivati. Kakor smo že povedali, je vojno ministerstvo vsem častnikom, ki so ali začasno na odpustu, ali pa uvrsteni v reservo, zaukazalo v 14 dneh preskrbeti se s popolno vojskino napravo in pripravljenim biti, da vsaki trenutek morejo odriniti k vojski. Tudi se ne smejo več ko 3 dni z doma podati, razun da to naznanijo vojaški gosposki, čez mejo v tuje dežele pa po nobeni ceni ne smejo iti. V arzenalih delajo noč in dan in vsaki dan se razpošlje 36 Uchatiusovih topov. Državni železnici se je zapovedalo, da mora na dunajskem kolodvoru za vojaške vozove odločiti posebno cesto, drugim železničnim vodstvom pa se je naznanilo, da naj imajo 300 vozov za vojaške

namene pripravljenih. Vojaške vaje pri Brucku in v južni Ogerski so ustavljene in dve armadi se takoj uravnate za vojsko.

Da bi Avstrija ne ostala sama, madjarski listi na vso moč priporočajo zvezo z Angleško, ki se iz sebičnih namenov poteguje za obstanek Turčije, in grof Andrassy je t. t. m. res čez dve uri konferiral s poročnikom angleškim. Ali kaj bi taka zveza pomagala Avstriji? Jo li morejo varovati Angleži, če jo Prusi primejo na Českem in Rusi na Gališkem? Ali se hoče mar zanašati na pomoč Turško, ki še sama sebi ne more pomagati? Če se tedaj spolnijo želje madjarskih in nemških turških listov, pride Avstrija v veliko nevarnost. Pa hvala Bogu, da ta stranka, na katero naš vnanji minister najbolj zida, ni posebno močna, dasi jih je tudi na cesarskem dvoru nekaj, ki priporočajo tako zvezo med Avstrijo, Angleško in Francosko. Toda upamo, da bode zmagala stranka staroavstrijska, ki ima v nadvojvodu Albrechtu svojega pravega zastopnika in ki želi trdno zvezo in odkritosrčno prijateljstvo med Rusijo in Avstrijo, in da ravno shod cesarja Frančiška Jožefa in cara Aleksandra bo potrdil to zvezo in prijateljstvo. Nadvlada nemčurska in madjarska nad slovanško večino narodov avstrijskih mora vsled tega se ve da prejenjati, Andrassy se mora umakniti, a to nič ne dé, ker Madjari so Avstriji še malo koristili, pač pa že veliko škodovali.

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. julija.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja se piše „Politiki“, da je Andrassy cesarju izročil svojo demisijo. Njegov naslednik bo boje baron Langenau, poročnik v Petrogradu.

Nekteri česki listi so očitali lastniku izvrstne „Politik“, da je največ kriv, da se sprava med Staro- in Mladočehi ne dožene. Vsled tega gospod Skrejšovski v „Politik“ naznanja, da izstopi iz českega kluba in iz odbora zaupnih mož, ker noče nikogar motiti in nobeni spravi, nobenemu početju na potu biti. Delal bo samo za častnikarstvo, pa brez skritih namenov in zagotavlja, da noče delati nobene stranke, nobenega razpora, ker ni mladočeske krvi. Če bi bili vsi tako nesebični, kakor gospod Skrejšovski, bi bila sprava kmalo dognana.

Madjari so deželnega poslanca Miletiča, voditelja avstrijskih Srbov, 5. t. m. prišli in odpeljali v zapor v Budapešt, stanovanje njegovo in tiskarno „Zastave“ pa strogo preiskali.

Hrvatska deputacija, ki se je te dni zaradi graniških železnic podala k cesarju, je hotela pri tej priliki tudi sprožiti željo, da bi se granica kakor hitro mogoče zedinila z drugo deželo. Pa vsled višjega povelja moralo se je to v dotičnem pismu izpustiti. — Madjari so zopet pokazali, kako spoštujejo pogodbo sklenjeno s Hrvati, in pri vsih poštnih vradih napravili madjarske pečate.

Vnanje države.

Poznanski pomožni škof Janiszewski, ki je nedavno prišel iz ječe, dobil je od mestne sodnije berlinske poziv, da se ima 20. t. m. pred njo zagovarjati, ker je v cerkvi sv. Matija enkrat maševal in obhajal. Škof se hoče osebno zagovarjati, a ker vsled dolge ječe boleha in mu je treba iti za nekaj časa v toplice, prosil je, da bi se obravnava za nekaj časa preložila. — Pomožni škof Gnezenski dr. Cybihovski bode 19. t. m. prestal devetmesečno ječo.

Sreča sicer za-nj, da se je na stran zavalil, da ga je konj le deloma zakril, sicer bi bil gotovo smrt našel. Oj Kolomba, zlahtna devica“, nadaljuje nekako navdušen jo gledaje, „oj, koliko dobrega si storila v teh dnevih, celo mesto je bilo polno tvojega usmiljenega delovanja pri ranjencih in pri . . .“

„Molči“, ga opomni skoro nevoljna Kolomba, oglejska devica, „če kaj dobrega storim, naj ve edini tisti, čegar oko predre vse najskrivnejše kraje. A sedaj je prva reč, da spravimo junaka pred vrata na konja. Toliko bo prestal, da ga zavedemo v zavetje.“

Zvesti sluga naloži si junaka na krepka ramena, naglo ga odnese čez predor preko nasipa. Plašno sledi Kolomba. Tam čaka drug sluga s krepkimi konji, a ta je ranjen, glavo ima obvezano. Zasedejo konje. Sluga položi Marija preko kolen, spodbodejo in kot blisk šinejo konji ob obali morja. Potem krenejo na desno in leté dalje in dalje čez ravan tje proti julijskemu predgorju.

Na temnem nebeškem oboku zopet začne mesec izza temnih oblakov sijati, a zopet se skrije za nje. O zakaj se skrivaš ti nebeška

luč? Se ti li smili ubogo mesto, v kojem ogenj razsaja, uničujevaje trudapolna dela človeških rok? Kaj nočeš li gledati Hunca, ki se je polastil tudi Kapitola, in ravno sedaj tam mori in seka junaško posadko? Tudi staro mesto je vse v plamenu. Kako razbija neusmiljen Hunec vsa, tudi najimenitnša umotvorna dela, ktera je rimsko bogastvo po več stoletij tukaj hranilo! Oj sijaj, sijaj mesec! A kaj se li morda sramuješ solz? O ne sramuj se jih! Saj proč je cerkev Hilarijeva, krasno svetišče je že brez strehe, tam divji ogenj sedaj razsaja. Podrt je Belenov tempelj, in Belen ne stoluje več v poganskem svetišči, tam leži malik življenja aa tleh razbit, kajti druhal meneča, da je kip čisto zlato, razlila je svojo jezo nad umotvorom. In cirkus? Kje je ta mogočna stavba? Kjer se je nekdanje oglejsko ljudstvo veselilo, kjer je tolikanj ljudi končalo svoje življenje borč se za smrt v zabavo narodu, ondí so sedaj kupi trupel potomcev starih Rimljanov, ki so se nekdanj radovali nad tekočo nedolžno krvijo.

(Dalje sledi.)

Srbi so 5. t. m. pri Špici streljali na ogersko ladijo Tisza, ki je jadrala iz Turna severina v Orsovo, in jo prisilili, da se je vrnila. Nesreča se ni zgodila nobena. Avstrijski generalni konzul se je vsled tega pritožil pri vladi srbski in zahteval popolno zadostenje.

Ruski komunist Bakonin je 1. t. m. v Bernu umrl. Bil je iz bogate plemenite rodovine ruske, pa se je zgodaj vdeležil demokratičnih pletok na Nemškem ter je bil vsled tega leta 1848 zaprt v Königsteinu, pozneje v Olomucu in Schlüsselburgu, leta 1857 pa deportiran v Sibirijo. Leta 1861 je od onod pobegnil in se po tistem morju vrnil v Evropo ter se naselil v Švici. Nevtrujeno je po raznih deželah podpiral radikalce in komuniste, ki zgube enega najglavnejših agitatorjev.

Na Angleškem se utegne vsled zadev na Turškem ministerstvo spremeniti. Dosedanje ministerstvo Disraeli-Derby je očitno podpiralo Turke, ljudstvo angleško pa se s studom obrača od grozovitežev, ki so nedavno umorili tropo šolskih otrok in nekaj vjetih kristjanov žive pekli. V zbornici gosposki je sicer neki lord, ki bi Ruse najraje menda žive pohrustal, vprašal, zakaj ruski general Černajev vodi armado srbsko, a minister mu je odgovoril, da Černajev je od vlade ruske poslovljen in da narod ruski gori za Srbe. Mogoče da tudi še mnogo drugih častnikov ruskih služi v vojni srbski, je pristavil minister, a ni vzroka soditi, da jim je vlada dovolila iti na Srbsko. Pa če bi jim bila tudi vlada to dovolila, bi se Angleži ne smeli pritoževati, ker premnogo svojih od angleške vlade plačanih častnikov prepuščajo srednje-azijatskim narodom, da se vrlejši bojujejo z Rusijo. Vse drugače kakor gizdavi lordi o zadevah na Turškem sodi zbornica poslancev, kjer je Bright odločno govoril zoper Disraelovo Turkom prijazno politiko in zoper vojsko v obrambo troh njenega prestola Osmanovega. V prihodnjih sejah se bodo brez dvombe oglasili še drugi govorniki in ministerstvo bode moralo Turkom odreči vso pomoč in varovati strogo nepristranost. Več pa južni Slovani od Angležev ne zahtevajo.

Izvirni dopisi.

Iz Male Račne, 30. jun. (Javna zahvala.) Posestniki velike in male Račne skoro vsako leto po povodnji veliko škodo trpimo, letos pa nam je povodenj naša polja in travnike tako poškodovala, da more to le tak verjeti, kdor je sam nasledke te povodnji videl. Ozimine nam je bila prva povodenj vzela, obsejali smo njive v drugič, al morali smo jih zarad povodenj obsejati še tretjič, pa silna povodenj, ki je nastala potem 30. apr. in je trajala da 6. junija, nam je pobrala vse pridelke, pustivši nam prazne travnike in njive, prazne kašče, živino brez klaje. V tej nadlogi okrajni glavar g. pl. Fladung ni na nas pozabil in iskal pomoči nam dobiti iz one podpore, ki je iz Dunaja od ministerstva došla nesrečni kranjski deželi. Zato mu v imenu vse naše občine toplo zahvalo izrekam.

France Steh,
obč. odbornik.

Z Goriškega, 6. julija. (Vabilo k svečanosti v Ogleju.) „Slovenec“ je že naznanil, da bodo prevzvišeni knez in nadškof Goriški 13. t. m., to je prihodnji četrtek, posvečevali slavno baziliko Oglejsko. Oglej je bil v prvih stoletjih za Rimom najslavnejše mesto na zahodu in je krščanstvo neki sprejel že po sv. Marku, kterega je bil sv. Peter tje poslal. To je gotovo, da že v prvem stoletji

je vera Kristusova v Ogleju lepo cvetela in že pri prvem preganjanju imela mnogo slavnih in stanovitnih spoznovavcev in martnikov, med kterimi sta najbolj znana sveta Mohor in Fortunat. Po prizadevanju škofov oglejskih razširjala se je sv. vera tudi po sedanjih pokrajinah slovenskih, in že o sv. Mohorju se pripoveduje, da je pridigoval tam, kjer sedaj stoji cerkev starološka. V četrtem stoletju je bila škofija oglejska ena najslavnejših nadškofij s premnogimi sufragani in za vlade vzhodnih Gotov prisvojili so si škofje oglejski znameniti naslov „patriarhov.“ Ko so se Lombardi polastili severne Italije, bežal je patriarh Pavlin s cerkvenimi zakladi na bližnje otoke in je onod vladal cerkev oglejsko. Ker se je ta škof izrekel za spise Teodora in Mopsuestie Teodoret in Iba (Dreikapitel), ki so pospeševali Nestorijevo krivo vero, in zoper peti občni zbor cerkveni, ki je zavrgel omenjene spise, pričelo se je v cerkvi oglejski razkolništvo. Ko se je namreč drugi njegov naslednik Sever vrnil v Oglej, izvolili so si pravoverni katoličani družega škofa Kandidiana, ki je pa v Gradu rezidiriral in iz Rima dobil naslov patriarha. V 11. stoletju zedinil se je patriarh oglejski zopet s cerkvijo katoliško in odtistihmal sta bila dalj časa dva patriarha namreč oglejski in Gradanski. Papež Nikolaj V. je v 15. stoletju patriarhat gradanski preložil v Benetke, oglejski pa je bil l. 1751 od papeža Benedikta vsled želje vlade avstrijske odpravljen in namesto njega vstanovljene nadškofiji goriška in videmska.

Ker se je krščanstvo po naših pokrajinah najbolj razširjalo po prizadevanju škofov oglejskih, pripadali so tudi naši kraji k slavnemu patriarhatu oglejskemu, ki je segalo na vzhodu tje do Panonije, na severu pa daleč tje prek mej koroških. Koncem 8. stoletja vnel se je bil prepir med patriarhom oglejskim in nadškofom solnograškim o meji med obema škofijama, kterega je slavni cesar Karol Veliki l. 810 rešil z razsodbo, da Drava ima biti meja med škofijama. Vsled te določbe so bile tedaj vse pokrajine takraj Drave v duhovnem oziru pod patriarhom oglejskim. 13. julija leta 1031 je škof Popon vpričo 12 podružnih škofov posvetil stolno cerkev Oglejsko. V tej staroslavni cerkvi bilo je treba veliko poprav; lansko in predlansko leto se je pa celo namet po vseh zidovih od znotraj ostrgal in zbil; po cerkvenih pravilih je vsled tega treba novega posvečevanja, ki se bo, kakor sem že omenil, vršilo prihodnji četrtek. Pri prvem posvečevanju pred 845 leti bilo je nazočih 12 vnanjih škofov; gotovo bi svečanost cerkveno jako povikšalo, ko bi se tudi sedanjega posvečevanja vdeležili škofje in duhovniki iz vseh pokrajin slovenskih, ki so bile nekdanj v duhovnem oziru zedinjene pod slavnim patriarhatom oglejskim, namreč škofje in duhovniki iz škofije ljubljanske, lavantinske, krške, goriške, tržaške in poreške. Če bi pa že ne mogli vdeležiti se te svečanosti vsi, spodobilo bi se, da bi se je s svojimi duhovniki vsaj vsi vdeležili podružni škofje nadškofije goriške, ki je, kakor sem omenil, stopila na mesto odpravljenega patriarhata oglejskega, ter pri tej priliki dejansko pokazali, da si želé tistega časa, ko bodo vsi Slovenci zopet zedinjeni v eno celoto, kakor nekdanj pod patriarhatom oglejskim. Vljudo tedaj vabimo k tej svečanosti vse sobrate svoje po drugih škofijah in jim že zdaj prav iz srca kličemo: Dobro došli!

Domače novice.

V Ljubljani, 8. julija.

(Naši „turki“) imajo zdaj jako kisle obraze, ker Turkom na jugu ne gre prav dobro. Zdaj morajo sami spoznati, da one novice, ktere prihajajo iz turških virov, so večidel lažnjive. Ko je prvi telegram iz Carigrada naznanjal, da so Turki vzeli Zajčar in je 2000 Srbov padlo, slišal si jih ostentativno se bahati: „No, prav se godi tem predrznim Srbom, Turki jih bodo kmalo ugnali“. Njihovo ruganje bilo je prav ostudno. Pa le kratko je bilo to veselje, kajti brž so drugi telegrami pobili to turško novico in poročali, da je ravno nasprotno se zgodilo. Zdaj so bolj vtihnili in se kisló držé ter z nevoljo mečejo še njim priljubljene liste proč, ker jim nočejo več podajati ugodnih, če tudi lažnjivih novic iz bojišča. — To so vam ljudje, nad kterimi ima prerok Mohamed gotovo tako veselje, kakor nad svojimi po glavi obritimi verniki in častilci.

(„Turški list“) zopet piha nad „Slovenec“, ker ga je zadnjič podučil, zakaj slovenski listi materijelno slabše stoje od nemčurskih, dasiravno imajo še enkrat toliko naročnikov, kakor ti. Posebno ga jezi očitjanje tega, česar še ni mogel ovreči, namreč da zajema hrano svojo iz tajnih virov. Čemu se jezite? Mar dokazite, da ni res, kar so vam že „Narod“, — „Slovenec“ in drugi listi dostikrat očitali; potem bo mir. Toda tega ne morete dokazati, ker vsak lahko zračuna, da list, ki še 500 naročnikov nima, ne more vzdržavati se s samo naročnino, posebno če mora še vrednika dobro plačati. S čim tedaj pokriva deficit, ki mora precéj velik biti?

(Pomiloščen) do 15letne ječe je bil od cesarja Jože Zupančič iz Dobrave nad Bledom, kterega je porotno sodišče v Ljubljani obsodilo k smrti na vislicah, ker je svojo taščo zavrtno vstrelil.

(Ogenj) je bil v četrtek ob pol sedmih zvečer v Udmatu. Vnel se je bil kozolec in pogorela streha ter to, kar je bilo v njem naloženega. Vse drugo pa so rešili.

(Iz seje družbe kmetijske 2. dne tega m.) Popis vrtnarja Kozina, kako se dadó sadna drevesa kar naravnost po vsajenih mladikah brez cepljenja divjakov množiti, se je s tem na znanje vzel, da se o tej reji sadnih dreves tako dolgo ne more nič gotovega reči, dokler po tem načinu sajena drevesa ne rodijo sadu, ki bode še le pokazal, ali je izrejevanje žlahnih sadnih dreves po tem načinu mogoče ali ne. Če tako sajena drevesa res tudi obrodijo žlahen sad, bil bi to velik dobiček. Vsakako naj se vredništvo „Novic“ naprosi Kozinov popis razglasiti. — Predsednik baron Wurzbach in dr. Poklukar poročata, da sta se po vabilu tukajšnje kupčijske in obrtnijske zbornice udeležila 27. dne u. m. posvetovanja: ali je upati zdatne udeležbe kmetovalcev in obrtnikov pri svetovni razstavi v Parizu leta 1878, da pa sta na podlagi poročila objavila, ki so došla od podružnic kmetijskih, da se ni nadjati udeležbe kmetovalcev. — Poročilo gosp. dekana Kovačiča v Trebnem o zadevah nove volitve odbora in predsednika trebanske kmetijske podružnice se je vzelo s tem na znanje, da se gospod dekan naprosi sklicati shod ondašnjih udov, v kterem se utegne v njegovem smislu voliti podružnični predsednik. — Prošnji družbe kmetov iz Orehka poleg Radgone na Štajarskem se je vstreglo s tem, da se jej je poslalo 12 različnih kmetijskih knjig, ki jih je zadnja leta izdala naša kmetijska družba. — Poročilo viteza Gutmansthal, predsednika rateške po-

družnice, o stanju ondašnjega polja, nogradov in vrtov, se je na znanje vzelo. Iz tega poročila je razvidno, da se je polje v ondašnjem okraju še precej okrevalo, a da slabo pa stoji z nogradin in vrti. — Svilorejki Alenki Grilčevi na Vačah se na njeno vprašanje, kam bi spečati mōgla pridelane kokone, odgovori, naj se obrne v Gorico na gosp. Povšeta ali gosp. Kuralta. — Razprava zaradi vdeležbe mariborske vinske razstave septembra meseca, naslonjena na dopisa g. viteza Gutmansthal in pa g. Ogulina, bila je jako živahna. Pred vsem je obveljal nasvēt vit. Gutmansthal, da ne kaže skupno (kolektiv) razstavo kranjskih vin se vdeležiti rastave, ampak da je bolje, ako le nekteri dolenski vinorejci združeni (konsorciji) skupaj svoja vina v Maribor pošljejo, in isto tako storijo vinorejci na Notranjskem. Ker g. vitez Gutmansthal poroča, da tak konsorcij dolenskih vinorejcev bode on osnoval, je dr. Bleiweis dodal, da enak konsorcij bi se dal tudi na Notranjskem osnovati, kateremu jedro naj bi bilo vodstvo slapske vinorejske šole. Stem je bilo vprašanje zaradi razstave vin rešeno. Al g. vitez Gutmansthal, in ž njim vred tudi g. Ogulin, želj in iskreno priporoča družbi kmetijski, naj se v razstavo pošlje tudi les in perje najboljih domačih kranjskih trt (tujih ni treba vmes), če mogoče tudi grozdja, in vse to zopet Dolenskih skupaj in Notranjskih tudi skupaj; vredbo in skrb za razstavo unih naj bi prevzel gosp. Ogulin, družih pa g. R. Dolenec. Po nadrobni obravnavi tega predmeta se je sklenilo, obrniti se do sl. deželne odbora, naj bi pripomogel k izvršitvi gospoda Gutmansthalovega nasveta. — Odpis sl. ministerstva kmetijstva, da je vrtnarju Martinu Kozinu (zdaj v Ljubljani) in Jožefu Eisenzopfu v Poljanah dovolilo po 30 gld. vsacemu nagrade za njuni vspešni sadjerejski trud, se je vzel na znanje in blagajniku g. Brusu naročilo, da potegne ukazani denar in ga izroči imenovanima sadjerejcema. — Z radostnim priznanjem je odbor prebral statistični popis nadučitelja črnomaljske šole g. Jeršinovca o kmetijskem nauku, ki ga po naukazu sl. ministerstva kmetijstva odbor na Dunaj pošlje; razvidno je iz tega statističnega popisa, da je gledé na razlaganje kmetijskega nauka črnomaljska šola res prva ljudska šola na Kranjskem. — Konečno sta gospoda P. Kozler in Jož. Debevec poročala o oni mašini, ki jo je iznajdel gospodar M. Lakota v Dovjem in ki je bila naznanjena v 20. listu „Novic.“ Za danes povemo le to, da oba gospoda poročevalca, ki sta izvedenca o mašinskih rečéh, sta s toplo besedo hvalila Lakotovo mašino, ktera svoje delo čuda lahko opravi in ktere naprava ne stane veliko denarja. O tej mašini bomo menda priliko imeli še več govoriti.

Za ude družbe kmetijske so bili sprejeti: gosp. Andrej Kališnik, posestnik in poštar v Tržiču, — gosp. Jožef Keržič, posestnik in župan v Trbojah, gosp. Aleš Valjavec, posestnik v Bistrici poleg Tržiča in pa gosp. Fr. Petkovec, posestnik v Starih Fužinah.

Razne reči.

— Nadvojvoda Ludvik Viktor ostane 6 tednov v Bledu.

— Duh. spremembe v lavant. škofiji: Č. g. Rupert Šuta pride za kaplana v Zavrče, in č. g. Franc Pignar za kaplana v Frajham.

— Celjski nadučitelj Lopan v „Sl. Gosp.“ naznanja, da ni res, da bi okoličnih otrok ne bilo pri procesiji na Telovo, ali da bi bil vprašal c. k. okrajnega glavarja, je li

dolžan otroke pri procesiji nadzorovati ali ne. Samo okrajnemu šolskemu svetu je prepustil določbo, ali naj se otroci vdeležé lepe nedelje pri sv. Jožefu ali ne. Procesija pa se je bila otrokom napovedala, njemu (učitelju) pa ne.

— V okrajni zastop ptujski je med 40 udi vsled malomarnosti narodne stranke izvoljenih samo 15 do 18 narodnjakov. V skupini vélikih posestnikov je po silnem prizadevanji ptujskega župana izbran tudi posestnik graščine Turniša, slaboglasni Ofenheim. „Sl. Gosp.“ pri tej priliki omenja: Brž ko ne si je dr. Strafella (ptujski župan) mislil: če sta Brandstetter in Seidl sposobna za deželni zbor, zakaj bi ne bil pa Ofenheim za okrajni zastop ptujski?

— Tolovajstvo in umor. 24letni hlapec Jož. Lovrec, 18letni Fr. Herga in 16letni Fr. Podgoršek, vsi iz Dornove pri Ptuj doma, so tamošnjega graščinskega hlapca Franceta Veberja ubili in ga ure in 18 gl. oropali.

— Nenavadna starost. V S. Maria del-la Vale pri Fossombroni na Laškem živi fajmošter, Basilio Micheli, ki je 102 leti star, pa vestno in natančno opravlja svojo duhovsko službo. Vsa okolica ga jako čišla in spoštuje.

— Vinogradska razstava in vinotržstvo v Mariboru l. 1876. Shod avstrijskih vinorejcev se 20. septembra t. l. začne in 23. končá.

Vdeležiti se ga smejo deželani vseh dežel brez razločka.

Razpostava in vinotržstvo se bode vršilo med 17. in 24. septembrom.

Na razstavo pridejo:

V 1. skupino: vina. V 2. skupino: stranski pridelki vinstva. V 3. skupino: grozdje. V 4. skupino: posode, stroji in tvarine. V 5. skupino: podučila in književnost gledé vinstva in kletarstva.

V skupino 1. in 2. smejo se od razstavnikov samo pridelki dežel avstrijskih pošiljati, v skupine 3., 4. in 5. pa predmeti iz vseh dežel brez razločka.

Nadrobni pregledi in naznanilni listki se na zahtevanje brez poštnine dopošiljajo, in se za brzo naznanjenje dotičnih adres uljudno prosi.

V Mariboru junija mesca 1876.

Središčni odbor.

Umrli so:

Od 5 — 7. julija. Helena Reme, gostica, 60 l., umirajoča prinešena v bolnišnico. Jože Jeran, mizarja otrok, 3 1/3 l., za vodenico v glavi. Janez Kliš, kotlarja sin, 22 l., vtonil. Karol Tomic, glediščin listonoša, 45 l., za pljučno sušico. Helena Keržišnik, vdova uradn. sluge, 68 l., za oslabiljem.

Eksekutivne dražbe.

10. julija. 3. Ton. Židove-ovo iz Zlatna v Radoljici. — 3. Martin Vodnik-ovo iz Hraš (200 gl.) v Kranji. — 1. Tone Pirman-ovo iz Povrčja (1675 gl.) v Krškem.

11. julija. 3. Jože Milharčič-ovo iz Hraš (1011 gl.), — 3. Fr. Zrimšek-ovo iz Šent-Petra (1484 gl.), — 3. Fr. Lenarčič-ovo iz Nidanje sela (2000 gl.), vse v Postojni. — 3. Jože Rojce-ovo iz Vrbice (1050 gl.) v Bistrici. — 3. Jak. Žgur-ovo iz Šent-Vida (335 gl.) v Ipavi. — 3. Tone Jankovič-ovo iz Spodnje Košane (764 gl.) v Postojni. — 3. Jan. Ivanetič-ovo (7370 gl.) v Metliki. — 1. Tone Žigon-ovo iz Kanjega dola (1456 gl.) v Idriji.

Štajarske.

10. julija. Jan. Selak v Ročici 3228 gl. Juri Kos v Ljubnici 4300 gl. (3). Mar. Anderluh v Korpuli (2). Jan. Pestivček v Babjemvrhu 445 gl.

11. julija. Jan. Krošl v Mrzlaku 822 gl. (3). 12. julija. Klara Vrecl v Hlapju 4565 gl. (3). Jož. Eichmaier v Rancenbergu 17.782 gl.

13. julija. Fr. Trojanko 700 gl. v Konjicah. 14. julija. Jož. Pišek v Račah 779 gl. Jož. Kranja v Skorišnjaku 2150 gl. Mart. Plahuta v v Dobjem 1727 gl. Ant. Smodila v Lasnici (2) in Jože Jagrič v Oseku (3).

Telegrafične denarne cene 7. julija.

Papirna renta 64 70 — Srebrna renta 68 20 — 1860letno državno posojilo 110 75 — Bankine akeije 891 — Kredita akeije 144 30 — London 132 15 — Srebro 102 50 — Ces. kr. cekini 6 21 — 20frankov 10 45.

V najem se daje na dolenski cesti blizu zidanega mosta (35-1)

gostilnica s tremi sobami in velikim, obokanim živinskim hlevom; potem kovačnica in pa tobakoprodajalnica. Najraje vse troje skup; daje se pa tudi vsako posebej od sv. Mihela nadalje.

Več se zvé pri opravištvu „Slovenca“.

Vabilo k pristopu!

Osnovano se je v Ljubljani ravnokar društvo in je pri deželnej sodnji se protokoliralo pod imenom:

„Hranilno in posojilno društvo.“

Glavni namen društva je:

- a) Dobivati si denarna sredstva sò svojim tovarštvenim kreditom;
- b) prejemati denar na obresti;
- c) dajati posojila;

Vsakdo, kdor hoče društvenik postati, se more z deleži po 10 gld. a. v. društvenega podvzetja udeležiti, in sicer more najmenj jeden delež si oskrbeti.

Z društvom je zavezana tudi hranilnica, katerega zavoda udeležiti se zamorejo tudi nedruštveniki, in naj manjši hranilna vloga znaša 20 kr., katere vloge se plodonosno nalože, ter se zamorejo vsak čas z obresti vred vzdigniti.

Društvo bode dajalo denarje na posojilo po §. 7. dr. pr.:

1. Na osobni kredit;
2. proti poroštvu;
3. proti zastavi;
4. na hipoteke, t. j. na hiše in zemljišča.

Ker ima društvo le občno korist občinstva pred očmi, vabimo vse prebivalstvo k najobilnejšem pristopu, bodi-si kakor deležnike ali hranilničarje.

Delovanje društva se prične

prvega julija 1876.

Početkom meseca avgusta t. l. bode sklican prvi občni zbor deležnikov in se volil po §. 24. prauštenih pravil stalni odbor.

Društvena pisarna je

na sv. Jakoba trgu v Virantovej hiši,

na vodno stran pri tleh na desno.

(34—3)

V Ljubljani meseca junija 1876.

Začasni odbor.